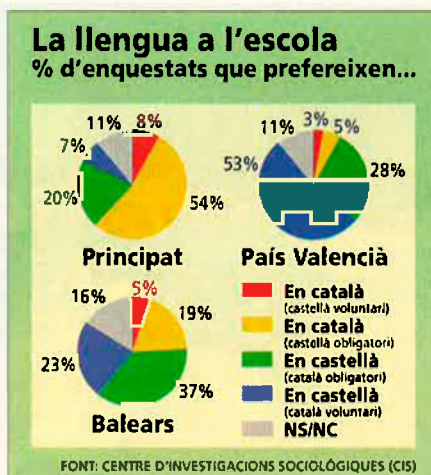

Normalització de dues velocitats?

Als Països Catalans, l'avanç de la llengua pròpia és molt desigual. Així ho creu el sociolingüista eivissenc Bernat Joan i Marí, a partir de l'última enquesta del CIS.

El Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS), en una enquesta realitzada recentment, ens ofereix una perspectiva força interessant de les opinions que sobre la qüestió de la llengua té la gent de les "comunitats autònomes" qualificades com a "bilingües" sota subditatge del regne d'Espanya. Els resultats de l'enquesta ens permeten de fer una comparació entre la situació que se'ns mostra al Principat de Catalunya, al País Valencià i a les Illes Balears i Pitiüses.

En una primera lectura de les dades, observem, ja d'entrada, que hi ha una diferència notable entre els tres països catalans. Mentre al Principat i a les Illes la gent que parla català constitueix un 74% i un 70% de la població, respectivament, al País Valencià el percentatge es redueix a un 55%. Si bé al Principat hi ha un 62% d'enquestats que volen que l'ensenyament es faci en català (amb un 8% que consideren que l'estudi de l'espanyol hauria de ser voluntari), a les Illes el percentatge es redueix a un 23% i al País Valencià queda totalment minimitzat (8%!). Diferències semblants entre el Principat per un costat i el País Valencià per l'altre (amb les Illes al mig, més tirant cap a València, de tota manera) es donen pel que fa a les preferències lingüístiques a l'hora de llegir o de veure televisió.

En conjunt, i utilitzant un símil europeu, podríem parlar d'un procés de normalització lingüística de dues velocitats, per molt que les dues velocitats siguin excessivament reduïdes. Al Principat de Catalunya, la política lingüística oficial alenteix el ritme de substitució lingüística i el capgirarà (en alguns aspectes), però no suficientment com per garantir que el català, en un futur pròxim, esdevingui una llengua realment normal. L'estudi del CIS no ens diu res de l'ús efectiu de la llengua en la intercomunicació social enlloc. I la clau es troba precisament en aquest punt. Obviament, als responsables d'aquesta qüestió

al País Valencià tant els fa si la gent valenciana acaba sent monolingüe espanyola. Més o menys com a les Illes Balears i Pitiüses, si no fos perquè a l'arxipèlag hi ha unes autoritats i una classe intel·lectual més mimètiques de les del Principat.

Els resultats qüestionen la idea —molt favorable per a la reunificació dels Països Catalans— que o ens salvem tots junts o ens enfonsam plegats. Finlàndia té la seva Carèlia (sotmesa a Rússia i buidada de població fina); Irlanda té el seu Ulster (somogut per un conflicte inacabat de fa més de mig segle); la República de Macedònia té la seva Macedònia ocupada per una Grècia que els té blocats injustificablement. Hi ha res que garanteixi que, en un futur, Catalunya no tenguí també aquesta part de territori nacionalment —i, per tant, lingüísticament— andalusa? Per a prevenir-ho s'hi ha de pensar críticament i posar els mitjans per evitar-ho!

L'enquesta del CIS parteix, però, d'una de les limitacions bàsiques de la majoria de les enquestes: no ens indica en quin sentit es produeix l'evolució. Els canvis socials sempre són iniciats i promoguts per minories actives. Fóra interessant saber cap a on mouen l'opinió pública les minories actives (especialment) del País Valencià i de les Illes Balears i Pitiüses.

Bernat Joan i Marí

El retorn del terç familiar

Les Corts valencianes tramitaran una llei sobre la família. Amb ella, segons Manuel S. Jardí, podem retrocedir a l'època del gol de Zarra a Maracanà.

En aquell temps Manuel Román Rodríguez tenia 50 anys, estava casat amb María del Rosario Montano, de 46 i de professió "sus labores". Vivien a Sanlúcar de Barrameda, que deu continuar a la circumscripció gaditana. Manolo treballava a la Renfe, secció de vies i obres. Amb punta i tot, cada mes s'embutxacava set mil peles de salari. Mentre,

María del Rosario, segons els testimonis de l'època, feia el "miracle" de donar menjar als seus 18 fills.

Quan arribà Sant Josep, Franco els va concedir el premi a la natalitat, Manuel i María del Rosario van aparèixer en una foto als periòdics, acompanyats d'aquella multitudinària descendència. Ella tenia al braç la menuda de la fa-

mília. Ell portava gorra. Era ferroviari.

La tercera part del veïnat europeu tindrà més de 60 anys el 2030. Els jubilats, és a dir, nosaltres en el millor dels casos, col·lapsaran els actuals sistemes de protecció social. Ho asseguren els estudis d'un prestigiós institut austríac. Els d'aquella banda del mapa, que van jugar-se un imperi a la guerra, són poc donats a fer

broma entre la població activa. Són especialistes en càlculs i percentatges. Tenen el sentit de l'humor invertit al 0,5% en una llibreta d'estalvis, però si diuen que l'any 2050 a l'estat espanyol, o el que en quede, el nombre d'ancians passarà del 18,6% d'ara al 39,5%, això va a missa.

Amb aquestes i altres premisses, allò ben cert és que les Nacions Unides han declarat el 94 com l'any internacional de la família. Ací, els responsables de la Conselleria de Treball ja preparen una llei sobre aquesta cèl·lula social, qualificada per Joan Lerma d'institució bàsica de la societat. Ja ho va dir el president davant les Corts, perquè tota la sobirania popular estiguera a l'aguait: "La família és un valor excepcionalment beneficiós, i no hi ha estructura administrativa que pugui substituir l'afecte i la solidaritat d'una família cap als seus components". Ignore si els

assessors que preparen les intervencions presidencials s'inspiraren per a l'ocasió en alguna pel·lícula d'Alberto Closas, però de segur que Lerma també recordava les penalitats de Manuel Román i de María Montano, abans que els atorgaren el premi a la natalitat. Home, després de les últimes declaracions, rèpliques i contrarèpliques governamentals, ja no veia molt clar això de cobrar la pensió, malgrat els 18 anys de cotització ininterrompuda i els contractes-brossa anteriors. Amb la restauració del terç familiar, però, m'han deixat de pedra.

Aquells que trencaren amb la generació que va fer un símbol de la bufetada de Glen Ford a Gilda; els qui van fer de *hippies* a Eivissa; els qui van adorar els Beatles i la Mahavishuu Orchestra; els qui intentaven lligar amb *La por a la llibertat* d'Erich From sota l'aixella; els qui posaren

terra pel mig entre la casa pairal i un pis de lloguer a Benimaclet... ara ens preparen una llei de protecció de la família.

La pregunta és, tractant-se de legisladors amb antic tarannà progressista, si la futura normativa establirà un nombre mínim d'integrants de la cèl·lula protegida. O si el matrimoni podrà ser de dos o més membres. I si tots plegats convindria que foren de sexes distints o d'atraccions semblants.

Recollirà l'articulat alguna disposició sobre els animals de companyia? I qui manarà: qui tinga feina o qui agafe abans el comandament a distància del monitor de televisió? La llei de la família. Qualsevol dia, sense esperar-ho, ja ens trobem altra vegada al voltant del plat de calent. Posarem la ràdio i escoltarem que Gaínza passa el baló amb el cap. Recull el davanter, xuta i victòria espanyola a l'estadi de Maracanã. Gol de Zarra. **Manuel S. Jardí**

Els nous pragmàtics

Socialistes i convergents han signat la pau cultural a Barcelona. La unitat entorn de la gestió de Josep Caminal al Liceu n'és una prova, al parer de Jordi Balló.

La celebració de l'últim ple de l'Ajuntament de Barcelona marca un nou mapa de la política cultural catalana. Les efusives paraules del regidor Oriol Bohigas defensant el director del Liceu –i destacat convergent–, Josep Caminal, poden sonar a música celestial en un panorama tan ple de recels com el que havia presidit fins ara les discussions culturals. Bohigas no va ser l'únic a defensar Caminal, l'alcalde mateix i fins i tot Lali Vintró van fer-ne l'elogi per la gestió al front de la seva primera institució lírica del país. Recíprocament també els convergents van donar llum verd sense màcula al pla del regidor de Cultura per la capitalitat cultural europea de Barcelona. Un pla que en aquesta fase d'esborrall desconfia del cinema –com és típic– però que se sustenta paradoxalment en una complicitat cinèfila que hauria de presidir la seva línia promocional: l'any triat, el 2001 és, gràcies a Kubrick, l'any del cine per excel·lència.

Però tornem a Bohigas i Caminal. Un i l'altre semblen marcar els límits actuals del pragmatisme cultural a Catalunya: res a l'esquerra de Bohigas, res a la dreta de Caminal. És en aquest territori, que Pas-

Josep Caminal. Bohigas el va posar al capdavant del Liceu.

qual Maragall imaginava idealment el seu projecte de renovació política, on en aquest moment s'està produint el gran pacte cultural català. Un territori en el

qual cap tant el Centre de Cultura Contemporània de la Casa de la Caritat com el futur Museu d'Història de Catalunya, per posar dos exemples d'iniciatives provinents de direccions polítiques diferents però unides per un consens remarkable. La inauguració de la Casa de la Caritat ha tingut elogis –merescuts– i cap de les crítiques visceralment que es podien augurar quan feia uns mesos es veia encara com un feu de gestió cultural alternatiu a la política de la Generalitat. Les portes del complex cultural s'han obert amb el vist-i-plau general i el seu director, Josep Ramoneda, ha pogut proposar un ventall d'activitats amb variades col·laboracions institucionals, una d'aquestes tan absolutament simbòlica com la d'acollir l'exposició sobre el Noucentisme (i quin altre tema podria reunir millor els integrants d'aquest espai polític que la filosofia constructiva i urbana dels pares de la pàtria).

La novetat d'aquesta pau cultural respecte a intents anteriors és que, per primer cop, hi ha un sector destacat convergent o afí a Convergència que s'hi sent protagonista. La figura de Josep Caminal és clau en aquest sentit no tan sols pel que